

Oponentský posudok na habilitačnú prácu

Autorka: Mgr. Daniela Husárová, PhD.

Názov práce: *Nepriaznivé udalosti z detstva a ich vzťah k duševnému zdraviu dospelých: Špecifická rola s rodinou súvisiacich nepriaznivých udalostí*

Rozsah: 118 strán

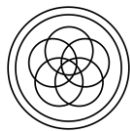
Predložená habilitačná práca Mgr. Daniely Husárovej, PhD., má charakter empirickej monografie a je spracovaná v rozsahu 118 strán. Témou práce sú nepriaznivé udalosti z detstva a ich vzťah k duševnému zdraviu dospelých, pričom osobitná pozornosť je venovaná rodinnému prostrediu ako špecifickému determinantovi. Práca je písaná v slovenskom jazyku a svojou štruktúrou i obsahom zodpovedá požiadavkám habilitačného konania v odbore psychológia.

Zvolená téma je vysoko aktuálna. Problematika duševného zdravia dospelých patrí medzi kľúčové výzvy súčasnej psychológie. V medzinárodnom kontexte je už niekoľko desaťročí etablovaný výskum nepriaznivých udalostí z detstva (tzv. ACE – Adverse Childhood Experiences), ktorý preukázal ich dlhodobý vplyv na psychickú pohodu, zdravie a sociálne fungovanie. Habilitantka do tejto diskusie vnáša dôležitý príspevok prostredníctvom analýzy reprezentatívnych údajov zo slovenskej populácie, a to navyše v období pandémie COVID-19, ktorá sama osebe znamenala zvýšenú záťaž pre psychiku dospelých.

Obsahovo je práca logicky členená a prehľadná. Úvodné kapitoly prinášajú teoretické a empirické východiská, pričom habilitantka sa opiera o vývinové a ekologické modely (napríklad Bronfenbrennerov ekologický model alebo Lernerov model pozitívneho vývinu) a zároveň diskutuje koncepty duševného zdravia podľa WHO, model PERMA či dvojfaktorový model pozitívneho a negatívneho psychického fungovania. Fokus je na štyri vybrané ukazovatele duševného zdravia, a to stres, úzkosť, subjektívnu pohodu a osamelosť. V neposlednom rade rozoberá nepriaznivé udalosti v detstve a ich mechanizmy vplyvu na duševné zdravie. Východiská výskumu sú spracované systematicky a reflektujú najnovšie poznatky domácej i zahraničnej literatúry.

Habilitačná práca sa opiera o medzinárodný výskum *Health Behaviour in School-aged Children* (HBSC), vďaka ktorému boli v roku 2022 zozbierané údaje od 5 796 slovenských žiakov a žiačok vo veku 13 až 15 rokov. Výskumný problém je dobre popísaný. Výskumný cieľ a otázky sú jasne formulované a smerujú k mapovaniu a identifikácii vzťahov medzi nepriaznivými udalosťami v detstve a viacerými ukazovateľmi duševného zdravia





adolescentov, ako sú úzkostné a depresívne symptómy, subjektívna pohoda, osamelosť či vnímaný stres. Výsledky sú prezentované zrozumiteľne a prehľadne, s využitím tabuliek a grafov, pričom aplikované štatistické postupy sú zvolené adekvátne. Diskusia následne uvádza zistenia do širšieho medzinárodného kontextu, poukazuje na súlad alebo odlišnosti oproti existujúcim štúdiám a zdôrazňuje implikácie pre prevenciu a intervenciu v oblasti duševného zdravia adolescentov.

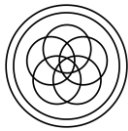
Z metodologického hľadiska je práca spracovaná na dobrej úrovni. Kvantitatívny výskumný dizajn, založený na údajoch z medzinárodne koordinovanej štúdie, zaručuje vysokú kvalitu a porovnateľnosť dát. Použité nástroje (GAD-7, WHO-5, UCLA Loneliness Scale, PSS-4, ACE škála) patria k štandardne využívaným a ich psychometrické vlastnosti boli v práci dobre popísané. Výskumná vzorka je reprezentatívna pre populáciu slovenských adolescentov. Štatistické analýzy sú zvolené primerane cieľom a otázkam.

Formálna stránka práce je na dobrej úrovni. Text je štylisticky kultivovaný, prehľadne členený a ľahko čitateľný s niekoľkými drobnými jazykovými nepresnosťami. Citácie a zoznam literatúry sú spracované v súlade s normami APA, s niekoľkými chybami. Použitá literatúra je rozsiahla a obsahuje aktuálne zdroje, vrátane publikácií z posledných rokov, čo svedčí o orientácii habilitantky v súčasnom stave poznania.

Na obhajobu habilitácie by bolo vhodné diskutovať niekoľko otázok:

- Pri niektorých metódach habilitantka nespomenula slovenskú adaptáciu ani výsledky slovenskej validácie, pričom v texte sa uvádza, že ide dokonca o štandardizované metodiky. Bolo by vhodné toto tvrdenie bližšie vysvetliť a doložiť.
- Téma rodových rozdielov a socioekonomického statusu sa objavuje až v sekcii štatistickej analýzy, avšak predtým nie je explicitne uvedená ani v cieľoch či výskumných otázkach. Bolo by vhodné zdôvodniť, prečo boli tieto premenné zvolené ako kontrolované.
- V interpretácii výsledkov chýba podrobnejšia diskusia o tom, akým spôsobom kontrolované premenné ovplyvnili zistené vzťahy. Do akej miery sa účinok nepriaznivých udalostí z detstva líši medzi chlapcami a dievčatami a akú rolu pritom zohráva socioekonomický status?
- Chýba informácia o frekvenciách jednotlivých udalostí – jeden, dvoch, troch atď. samostatne. Tieto udalosti boli kumulované do 3+ udalostí podľa štúdie z roku 1998. Novšia štúdia používa kategorizáciu 4+. Bolo by vhodné vysvetliť a porovnať, aké sú (ne)výhody jednotlivých prístupov.





- Nakoniec, habilitantka pracuje s oboma skupinami 13 a 15 ročných ako jednou. Na základe svojich skúseností, predpokladá rozdiel medzi týmito skupinami s ohľadom na svoje výsledky?

Celkovo možno konštatovať, že habilitačná práca Mgr. Daniely Husárovej, PhD., spĺňa všetky požiadavky kladené na habilitačné práce v odbore psychológia. Práca predstavuje významný príspevok do výskumu duševného zdravia adolescentov na Slovensku. Na základe vyššie uvedeného **odporúčam** predloženú habilitačnú prácu k obhajobe a po jej úspešnom absolvovaní udeliť Mgr. Daniele Husárovej, PhD. titul docent v odbore psychológia.



V Bratislave, 5.9.2025

Mgr. Katarína Greškovičová, PhD.

